

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba de jos.

Apare săptămânal sub îngrijirea Dnui Revizor școlar

MARIAN SASU.

Abonament:

120 lei pe an pentru membrii corpului didactic, iar pentru comitetele școlare și partic. 150 lei. Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Aiud.

Insertiuni și reclame

se publică după tarif. — Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se înapoiază.

Un număr 3 lei.

Note și impresii din călătorie.

I.

Doriam de mult timp, ca să cunosc mai de aproape școala și pe învățătorul din Vechiul-Regat, pentru că mi-am dat bine seamă, că numai pe calea aceasta se va putea ajunge mai ușor la unificarea învățământului și la legătura sufletească, ce trebuie să domnească între învățătorii neamului de pretulindeni.

Mulțumită inițiativei și sollicitudinei dnui inspector Const. Stan dela Sibiu, dorința aceasta arzătoare a mea a fost satisfăcută într'un fel dupăcum nu mă așteptam. Dl inspector Stan adevca a intervenit la On. Minister de Instrucție și a obținut dela acesta aprobarea unei călătorii de studii, în județul Neamșu din Moldova, pentru personalul de control al învățământului din Regiunea IV. Sibiu.

La călătoria aceasta, care s'a făcut în intervalul dela 16—27 Maiu a. c. au luat parte din județul Alba de jos: subsemnatul și dnii subrevizori Victor Maca și Vasile Oniciu; din județul Hunedoara: dl revizor Vasile Anastasiu și dnii subrevizori Const. Baicu și Ioan Zepa; din județul Odorheiu: dl revizor Ioachim Nistor și dnii subrevizori Ioan Popa și Adrian Mărginean; din județul Târnava-Mare: dl revizor Gheorghe Fleșer și dnii subrevizori Petre Dan și Ioan Băriș; din județul Târ-

nava-Mică: dl revizor *Teodor Stoia* și dnii subrevizori *Nicolae Moldovan* și *Ilarie Beian*; din județul *Sibiiu*: dnii inspectori școlari *Const. Stan* și *P. Petrescu*, dl revizor *Petru Giura* și dl subrevizor *Vasile Stoica*.

Notele și impresiile, ce le-am cules în călătoria această frumoasă, aflu de bine să le public în „Amicul Școalei“, fiindcă ele pot interesa și pe iubii lui cetitori, dornici de a cunoaște situația învățământului dintr-unul dintre cele mai însemnate județe din frumoasa noastră *Moldovă*, patria lui *Ștefan cel Mare*, eroul creștinătății.

Și acum după aceasta introducere scurtă să revin la obiect.

Ajung la gară numai cu câte-va secunde înainte de sosirea trenului accelerat, care avea să mă ducă departe la *Piatra Neamfu*, în *Moldova*, cel dintâiu loc de popas al nostru din această călătorie de studii. Când am văzut sosirea așa de repede a trenului în gara *Aiud*, cu inima svâcnind mi-am dat seamă, ce ușor puteam să pierd trenul acesta, rămânând să plec singur cu un alt tren, ori chiar să abandonez aceasta călătorie, care se începea cu un ghinion așa de neplăcut.

Din gândurile aceste fugare mă trezește colegul *Maca*, care alergând din biroul gării, îmi strigă râzând: — La vagoane șefule, că scapi trenul. Atunci o iau și eu prin mulțime după el. Urcând repede scările trenului ne trezim amândoi într'un compartiment luxuos de clasa II-a, care era gol-goluț. Când m'am văzut aci, am răsuflet una din baierile inimii, vorba ăluia.

La gara din *Teiuș* am luat în compartimentul nostru și pe colegul *Oniciu* dela *Alba-Iulia*. Acum eram deplin mulțumit și liniștit, că ai *mei* sunt bine; de altfel era și o zi frumoasă de *Maiu*, care te înveselia cum nu se poate mai bine.

Plecând din gara *Teiuș* și luând direcția spre răsărit, soarele frumos de *Maiu*, care se apropia spre zenit, a început să arunce raze încălzitoare în compartimentul nostru. Ne scutim de ele după perdelele dela geamuri, de unde pătrundem cu ochii câmpia mănoasă a *Văii Târnavelor*. După ploile, ce căzuse în ajun întreagă vegetația de pe câmpie pare-că suridea. Holdele mari

și frumoase din jurul *Crăciunelului* îmi dădeau nădejdi, că peste o lună două nu va fi pâinea așa de scumpă, ca în ziua de astăzi.

Iată-ne ajunși la scumpul nostru *Blaj*. În gară o mulțime de călători; mulți dintre ei sunt de cei ce au participat la serbările școlare de 3/15 Maiu, ce au avut loc aci în zilele aceste. Printre călători am zărit și pe colegii dela *Diciosântmărtin*, cari de asemenea au plecat ca noi către *Moldova*. Le fac semn din fereastra vagonului. Mă zăresc și aleargă la noi, unde îi primim cu urale de bucurie.

Trecând de aci cu trenul pe lângă *Blaj*, acesta par'că odihnește după munca încordată pe care a desfășurat-o și în anul acesta cu grandioasele serbări școlare-naționale. Din cauza acestei călătorii n'am putut să particip anul acesta la aceste serbări, dar am înțeles, că ele au succes tot așa de bine și de frumos, ca și în anii trecuți. Mă bucur din inimă, când văd, că nu ne scade entuziasmul.

Dela *Blaj* încolo căldura din compartimentul nostru devine înnădușitoare, noroc însă, că din când în când se mai potolește prin curentul cel mare, provenit din mersul verteginos al trenului.

La gara *Copșa-mică* urcă la noi dnii inspectori *Stan* și *Petrescu* dela *Sibiiu* împreună cu colegii de acolo și *Hunedoara*. Ne salutăm călduros unii pe alții. Mai au să se alăture acuma la noi colegii din *Târnava-Mare* și *Odorheiu*. Iată-i și pe aceștia în gara *Sighișoara*. Acum suntem cu toții. Fețele tuturor radiază de bucurie.

Plecând din *Sighișoara* cerul începe a se acoperi dintr'odată cu nori negricioși de ploaie. Când ne apropiem de *Cohalm* norii încep să-și scuture apa în picuri mari și deși de ploaie. A fost o mare binefacere aceasta ploaie. Când am ajuns la *Brașov* iarăși ne suridea soarele.

Dela *Brașov* o luăm către *Predeal* și de acolo pe frumoasa vale a *Prahovei*, trecând cu mici opriri pe la *Azuga*, *Bușteni*, *Sinaia*, *Câmpina* etc. Priveliștile din aceasta vale cu *Bucegii*, înalți până la nori și albi de

zăpadă, cu verzele de diferite nuanțe ale pădurilor de brad și fag, zic, erau încântătoare. Ele ne-au petrecut aproape până la *Ploești*, unde ne-am dat cu toții jos pentruca să luăm acceleratul de București—Cernăuți, care avea să ne ducă în sus spre Moldova.

Marian Sasu.



DIN CALVARUL NOSTRU.

*Te stângi așa încet ca o candelă,
Tu care faci în lume atâta bine,
Primind în loc de pâine palmi și fiere,
O! blândă și săracă dăscălime.*

*Tu nu ai nici o zi de sărbătoare,
Căci tu în toată ziua sui Calvarul,
Tu ce demult te-ai cununat cu lipsa,
Având de naș și truda și amarul.*

*În lumea asta tu duci greul muncii,
Iar cei mulți trag folosul după tine,
Dar când e vorbă de resplată dreaptă,
Primești ocară scumpă dăscălime.*

*Tu n'ai avut și nici azi nu ai drepturi,
Acelea nu există pentru tine,
În schimb ai miile de datorințe,
O! biată și supusă dăscălime.*

*Urșită ești să n'ai o haină'n spate,
Ș'al lău năcaz să nu ți-l crează nime,
Urșită ești să-ți pleci la toți grumazul,
Tu scumpă și săracă dăscălime.*

*Pământ nu-ți dau să-ți sameni un grăunte,
Tu poți trăi cu truda ta amară,
Dar toți au dreptul să te palmuiască,
Și toți au dreptul să-ți aducă ocară.*

*Ai îndurat sărmană atâtea chinuri,
Când învățai în limbile străine,
Dar ai ieșit biruitoare'n luptă,
Tu ideală scumpă dăscălime.*

*La doi stăpâni slugești ș'acuma, dară,
Nici unul nu s'ndură să-te ajute,
Când îmbrâncești sub greaua ta povară,
Nădejdi de bine ca să-ți împrumule.*

*Ei știu că tu de veacuri porți războiul,
Și te jertfești și asiăzi pentru bine,
Dar nu vreau să priceapă cât e de amară,
Azi bucătura ta de neagră pâne.*

*Tu sameni grâul cel frumos în lanuri,
Și tu-l plivești de spini și mărăcine,
Dar altul îți culege roada muncii,
O! scumpă și supusă dăscălime.*

*Dar nu! În ceriuri este'un bun Părinte,
Ce cumpăna dreptății'n mână fine,
Și-ți va'mpărși și fie din dreptate,
Cât și-se cade biată dăscălime.*

Peșelca

IULIU DOMȘA *inv.*



Legea generală de pensii.

— Extras din raportul meu, citit în adunarea gen. a Asociației județene din Teiuș în ziua de 7 Maiu a. c. —

În legea cea nouă de pensii sunt cuprinși toți funcționarii statului, învățători etc, dacă au o retribuțiune bugetară lunară supusă la rețineri vărsate „Casei pensiilor“.

Fiindcă legea de pensie e generală ea aparține Ministerului de finanțe. Ea crează o așa numită „cassă de pensii“ care va sta sub directa supraveghere a Ministrului de finanțe. Budgetul ei de venituri și cheltueli se votează de Adunarea deputaților, odată cu budgetul statului. Ea se alimentează din cuota ce se detrage lunar din leafa tuturor funcționarilor publici, precum și din subvențiile ce le va vărsa statul anual în mod obligator.

Cassa de pensii are deplină libertate de acțiune pentru administrarea ei, și va funcționa în condițiile comerciale a institutelor similare de asigurare. Ca organe subalterne îi rămân Administrațiile financiare. Amăsurat acestei legi taxe plătesc numai funcționarii: Acestea se socotesc 10% din leafă și gradații cari se detrag prin state în fiecare lună. Pentru a se forma fondul trebuincios se mai fac detrageri de $\frac{1}{4}$ în primele 2 luni, dela cei numiți de nou în serviciu, sau reintrați după o întrerupere în serviciu. Sporiul salariului de bază pe o lună acelor înaintați. Toate economiile din funcțiunile vacante. Contribuțiunea de 1% din venitul brut bugetar al județelor și comunelor urbane. Toate amenzile disciplinare. Subvențiunile statului, județelor și comunelor, donațiuni și alte venituri neprevăzute.

Stabilirea penziunei se face prin *comisiuni regionale, comisiunea centrală, și înalta curte de cassafie.*

Comisiunile regionale sunt forul prim, cari deliberează asupra penziilor. Acestea lucrează pe bază de acte fără a fi lipsă de prezența celor interesați.

Hotăririle comisiunilor regionale se pot apela la *Comisiunea centrală*, care poate face rectificări. Aceasta mai are și rolul de a coordona activitatea comisiunilor regionale, stabilind o procedură uniformă pentru toată țara. Ea încă judecă fără citarea părților.

Ultima instanță este apoi înalta *Curte de cassafte*, care se pronunță în toate cazurile când cineva ar fi neîndreptățit, prin violarea legii. Sentințele le aduce cu citarea părților după ce au premers debateri orale.

Drept de penzie îi dă funcționarului: *vârsta de penzie*, *limita de vârstă*, și numărul *anilor de serviciu*. Sub *vârsta de penziune*, se înțelege etatea delă care se deschide dreptul de penziune.

Limita de vârstă, este etatea când cineva este obligat se înceteze serviciul. Vârsta de penzie este etatea de 57 ani. Anii de serviciu 35. Dacă funcționarul intrunește una din acestea 2 condițiuni câștigă dreptul la penzie. Poate să se retragă însă și numai cu 25 ani serviți. În cazul acesta nu i se pune în curgere ~~penziunea până nu ajunge vârsta de penzie.~~ (57 ani).

Câtimea penziunii se hotărăște așa: Media retribuțiilor pe ultimii 3 ani, adoptându-se *sistemul proporțional ordinar*. Și anume după 10 ani de serviciu se dă un minim de 25%, care se ridică cu 3% pentru fiecare an servit în plus, așa că la 20 ani serviți s'ar cuveni 55%, după 30 ani 85%, iar după 35 ani întreagă baza de penziune. Maximul penziunii e urcat la 24.000 Lei anual, și nu poate trece de 36.000 Lei anual (3000 lei lunar) plus o indemnitate de scumpete suplimentară, „*pe toată durata de schilibrului financiar prădus de inflația monetară*“.

Penziuni anticipăte se dau în casurile când funcționarul părăsește serviciul înainte de a implini 35 ani de serviciu. Când el devine infirm în timpul serviciului, dar nu din cauza funcției sale.

Atunci după un serviciu de o durată mai mică de 10 ani, capătă drept la un ajutor.

Dacă infirmitatea i-a provenit din cauza slujbei, atunci are următoarele avantagii; Baza de penzie este ultima retribuțiune; i-se asigură penziune ori care i-ar fi vârsta și anii de serviciu; câtimea după 10 ani nu va fi 25% ci 40% — iar în cazul unui devotament de interes obștesc, penzia este urcată la ultima retribuțiune. — Deci în aceste cazuri chiar și numai cu 1 zi de serviciu ajunge la o penzie 40% care se poate urca până la 100%, atâta cât îi face leafa din urmă fără a mai căuta media trienală. În caz de moarte familia are drept la un ajutor de imormântare, egal cu de 3 ori penziunea lunară cu accesorii a defunctului pensionar. Văduva după un interval până la 2 ani de căsătorie e asigurată la 26% care anual crește tot cu 8%, așa că la 5 ani ea ajunge 50%, după 15 ani se mărește la 60% și după 30 ani la 70% din penziunea ce s'ar cuveni soțului.

Copii minori ai soțului vor primi: un copil 20% din penziunea părintelui, 2 copii 35% iar 3 sau mai mulți 50%. Penziunea se împarte egal între ei. Dacă penziunea văduvei cu penziunile minorilor întrec penziunea ce s'ar fi cuvenit autorului, partea cu ce întrece se va scădea din dreptul văduvei. Orfanii de tată și mamă vor beneficia, dacă e un singur copil 50%, dacă sunt 2 de

75% iar 3 sau mai mulți de întreaga penziunea. Orfanii ai căror părinți au fost ambii funcționari, au dreptul la penziunea cea mai mare și în proporțiile arătate mai sus.

Toți copiii de ambele sexe primesc ajutoare până la 18 ani. Dacă continuă la studii sau nu se pot întreține singuri, vor primi ajutoare până la 21 ani. Fetele dacă se căsătoresc înainte de 18 ani, primesc până la data căsătoriei.

Funcționarii cari au servit în teritoriile alipite prin urmare și noi, mai suntem îngreunați cu alte 5% din salariile avute, pe tot timpul anilor de serviciu, pentru cari am solvit sub autoritățile străine, socotindu-se coroana egală la leu. *O. Spătdoanu.*

Activitatea extrașcolară.

Cercul cultural al inv. Despărțământul Uioara în ziua de 3 Maiu a. c. s'a întrunit în școala primară din comuna Micoșlaca. Membrii s'au prezentat aproape în număr complet. Conferențiar: Dni Romul Moldovan, care a vorbit poporului prezent în număr considerabil, despre îmbrățișarea meseriilor, și despre apărarea contra muștei columbace. Tot aici a vorbit Dl Iuliu Rădulețiu dezvoltând tema „Respectul față de biserică”, iar Dl adm. parochial Galea desvoaltă tema istorică „Naționalismul lui Horia, Cloșca și Crișan”. Toate aceste conferențe au fost ascultate de cei prezenți cu un viu interes. De încheiere Dl preot local Oniga, în numele poporului exprimă Dlor membrii ai cercului și în special Dlor conferențieri călduroase mulțumiri.

Acest Cerc Cultural în ziua de 8 Maiu a. c. s'a întrunit în localul școlii primare din Ocnele Mureșului. Conferențiar a fost Dl Iuliu Rădulețiu, având tema „Școala activă și lucrul manual în școala primară”. Asupra acestei teme s'a încins serioase discuții de către membrii cercului.

* *

Cercul cultural „Beldiu” a ținut în ziua de 31 Maiu a. c. conferințe culturale în comuna Gârbova de sus. A luat parte o mulțime de popor în frunte cu părintele Maxa, care a binevenat pe învățători, comunicând poporului scopul acestei întruniri. A vorbit dl inv. A. Rațiu despre „Căminurile culturale”. Dșoara învățătoare Victoria Sârbu a vorbit despre „Alcoolism”, iar domniile revizor M. Sasu, directorii I. Marian și E. Muntean, cari asemenea au luat parte la cerc, au vorbit despre „Băncile populare”.

Partea oficială.

Către toate direcțiunile școalelor primare de stat.

No. 1321/1925.

În conformitate cu ordinul Ministerului Instrucțiunii No. 55999—1925 asupra închierii anului școlar curent dispunem următoarele: Având în vedere, că anul acesta nu sunt elevi, cari să intre în prevederile art. 58—59 din noua lege a învățământului primar, adică elevi, cari să termine șapte clase, urmează deci, ca la școalele primare să nu se țină anul acesta examene de absolvire, iar elevilor, cari termină patru clase primare, să li-se elibereze adeve-

rinje de patru clase, valabile pentru înscrierea în alte școli.

Cursurile școlare vor înceta pe toată linia la 20 Iunie, iar serbarea de fine de an se va face în ziua de 28 Iunie 1925. Serbarea aceasta va fi locul examenului de absolvire; la ea se va face producțiuni școlare cu elevii tuturor claselor, acordându-se premii și recompense pentru cei silitori, iar pentru ca activitatea desfășurată în domeniul practic al aplicațiunilor școlare să fie cunoscută marelui public se va aranja de către fiecare școală expoziții de lucru manual. La serbarea de fine de an veți invita din vreme toate autoritățile din comună precum și părinții elevilor. Despre cursul serbării ne veți raporta până la 10 Iulie a. c.

II.

No. 1322/1925.

Vă aducem la cunoștință, că potrivit ordinului Ministerului Instrucțiunii No. 58741/1925 vom aranja o expoziție de lucru manual aci la reședința județului. În senzul ordinului sus citat la aceasta expoziție sunt obligate să participe toate școlile din județ, atât cele din orașe și sate. Expoziția din chestiune va dura dela 18—25 Iunie. În consecință invităm pe toate direcțiunile noastre școlare să ne trimită pe timpul indicat obiectele ce sunt vrednice de expus pentru aceasta expoziție. Obiectele ce ni-se vor trimite au să poarte numele elevului și a școlii la care aparține. Ele se vor restitui imediat după închierea expoziției regionale spre a putea fi expuse și în expoziția aranjată de respectivă școală în ziua de 28 Iunie a. c. când va avea loc serbarea de fine de an.

Revizor școlar, M. Sasu.

ȘTIRI.

De ale revistei. Rugăm pe On. cetitori ai revistei noastre să grăbească cu achitarea abonamentului. Domnilor particulari, cari nu și vor achita abonamentul până la 15 I. c. cu părere de rău le vom sista trimiterea revistei.

Locale. * În ziua de 31 Maiu a. c. școlile secundare românești de aci au aranjat o serbare câmpenească în pădurea Herja. * **Ziua eroilor** s'a serbat în Aiud cu toată solemnitatea cuvenită. După oficierea serviciilor divine din ambele biserici românești, a avut loc procesiunea la cimiterul românesc din strada Mircea-Vodă, unde s'a slujit parastasul pentru odihna vieșilor noștri, morți pe câmpurile de glorie. A făcut bună impresie asupra tuturor, că de rândul acesta slujba bisericească dela cimiter a fost îndeplinită în comuna de către creștinii ambelor noastre confesiuni.

După terminarea slujbei a vorbit ostașilor dl maior Pața, comandantul Bat. VI. Vîn. de Munte, iar pentru mulțime a vorbit dl Ovidiu Hulea, directorul liceului „Titu Maiorescu”. La aceasta serbare au luat parte toate autoritățile civile și militare precum și școlile românești din localitate. Celelalte confesiuni de aci încă au serbătorit ziua aceasta la cimiterile lor propriu, unde au luat parte credincioșii și școlile respective.

Inspecție. În ziua de 27 Maiu a. c. dl inspector general V. Păcala, a inspectat școala de ucenici din localitate.

Conferință școlară. În ziua de 25 Maiu a. c. au fost întruniți la Casa Școlilor din București inspectorii și revizorii școlari din țară. S'a discutat o mulțime de chestiuni de ordin administrativ.